

HOE GEBRUIK JE ACTUALITEIT BIJ DE REALISATIE VAN HET GEÏNTEGREERDE LEERPLAN 'NATUUR, RUIMTE EN TECHNIEK' IN 1A?

UITLEG

Zo goed als dagelijks verschijnen er in de media actualiteitsberichten die geduid en begrepen kunnen worden vanuit de disciplines aardrijkskunde, natuurwetenschappen en/of techniek. Het aan bod brengen van deze nieuwsberichten tijdens de les 'Natuur, ruimte en techniek' bevordert niet alleen de **relevantie** van de leerinhouden, het verhoogt ook de **betrokkenheid** van de leerlingen; zij zijn immers meer geboeid door wat in werkelijkheid, rondom hen, gebeurt. Daarnaast stimuleert het ook de **taalvaardigheid** en **mediawijsheid** van de leerlingen, en de opbouw van het **mentale kaartbeeld** van de leerlingen (LPD 10-65, ET 9.1-9.7). Actualiteit kan bijgevolg een zeer belangrijk onderdeel van de les 'Natuur, ruimte en techniek' vormen. Maar hoe kan je nu concreet datgene dat in de actualiteit komt aan bod brengen?

AAN DE SLAG!

Actualiteitsberichten wordt vaak enkel gebruikt bij het begin van een les, (thematische) lessenreeks of project, of in oefeningen en voorbeelden. Actualiteit kan echter ook als rode draad doorheen de les of het project gebruikt worden, de leerlingen kunnen een opdracht of onderzoek uitvoeren met behulp van een actualiteitsbericht, en ook bij toetsen en examens kan actualiteit ingezet worden.

1. Actualiteit als introductie

Om de belangstelling van de leerlingen op te wekken voor het onderwerp van de les, het thema van een lessenreeks of het project, of om leerlingen te verrassen, te verbazen en te verwonderen, kunnen actualiteitsberichten functioneel ingezet worden als lesbegin of als vertrekpunt van een thematische lessenreeks of een project. Een actueel onderwerp kan bij een project of thema als invalshoek gebruikt worden om te benaderen vanuit de drie wetenschappelijke disciplines.

2. Actualiteit als rode draad

Later in de les of lessenreeks kunnen actualiteitsberichten op regelmatige basis gebruikt worden als illustratie of concretisering bij het lesonderwerp, om zo een brug te slaan tussen de leerinhouden en de werkelijkheid. Rond sommige actualiteitsberichten kan zelfs een ganse les uitgebouwd worden, of kan er meermaals doorheen het project of thema naar teruggekoppeld worden.

3. Actualiteit in zelfstandig werk

Ook in opdrachten en taken kan je leerlingen vragen om actualiteit op te volgen of te verwerken. De leerlingen verzamelen bijvoorbeeld digitaal of in een knipselmap actualiteitsberichten gerelateerd aan de drie disciplines in het algemeen of over een aantal geselecteerde lesonderwerpen of thema's, en duiden op een kaart de plaatsnamen uit de artikels aan. Andere opdrachten kunnen erin bestaan om de leerlingen aan te stellen tot 'journalisten of reporters van de week' en hen hiervoor een korte presentatie te laten opmaken over een zelfgekozen of aangereikt actualiteitsbericht, een eigen krantje op te maken, de eigen (klas)blog, Facebook-pagina of de digitale leeromgeving van de school te voorzien van actualiteit.

Actualiteitsberichten kunnen ook gebruikt worden om leerlingen een onderzoek te laten uitvoeren, waarbij ze leren om een probleem te analyseren, doorgronden en op te lossen. Dit onderzoek kan in vier stappen verlopen, volgens de OVUR-strategie:

- Oriënteren: Waar gaat dit nieuwsfeit over? Begrijp ik alle termen die gebruikt worden?
- Voorbereiden: Waarover wil ik meer te weten komen? Welke bronnen kunnen me hierbij helpen?
- Uitvoeren: Wat is er precies gebeurd? Waar is het gebeurd en waarom daar? Wat zijn oorzaken en wat zijn gevolgen?
- Reflecteren: Wat heb ik geleerd tijdens het onderzoek van dit actualiteitsbericht? Op welke vragen heb ik een antwoord, en met welke vragen blijf ik nog zitten?

4. Actualiteit bij evaluatie

Bij toetsen en examens kunnen actualiteitsberichten gebruikt worden om de kennis van de leerinhouden via casussen uit de actualiteit te ondervragen.

5. Actualiteit in het klassenuurtje

Actualiteit kan ook aan bod komen in de klas zonder dat hier leerinhouden aan gekoppeld worden. Zo kunnen leerlingen in het klassenuurtje aangeven wat hen uit de actualiteit is bijgebleven, waar ze vragen over hebben, e.d. Zo komt de leerkracht te weten wat de leerlingen bezighoudt, en kan hier desgewenst op ingepikt worden tijdens de lessen.

Let wel, naast alle bovenstaande pluspunten en mogelijkheden voor het gebruik van actualiteit in de les, is er ook een belangrijk nadeel: werken met actualiteit is **weinig voorspelbaar**. Dit bemoeilijkt het voorbereiden van lessen. Echter, **bepaalde onderwerpen keren regelmatig terug** in de actualiteit. Zo komen natuurrampen zoals aardbevingen en vulkanen (LPD 27, ET 9.5), modderstromen (LPD 28, ET 9.5), orkanen en tornado's (LPD 73, ET 9.5) zeer geregeld in de media. Ook de klimaatsverandering (LPD 43-44, ET 7.13-9.6), andere milieuproblematieken zoals luchtvervuiling en duurzaamheid (LPD 45, ET 7.12-7.13-9.6) komen zeer vaak aan bod. Wanneer deze onderwerpen in de les aan bod komen, kan hierop dus wel geanticipeerd worden.

- Heyrman, R., Vandenbroele, L., & Verstraete, L. (2018). Actualiteit. In A. Steegen (red.), **Vakdidactiek aardrijkskunde**. Leraar worden en zijn (pp. 71-74). Kalmthout: Pelckmans Pro.
- Van Hasselt, M. & Knijff M. (2015) **Werken met de actualiteit in de klas**. Opgeroepen op 4 februari 2019 van https://www.nieuwsindeklas.nl/wp-content/uploads/2018/02/LTM_2015-102-5_16-19_vanHasselt_Knijff.pdf

Voor het leerplandoel rond **aardbevingen en vulkanen** (LPD 27, ET 9.5) werd een les uitgewerkt waarbij leerlingen zelfstandig werken aan een opdracht die opgebouwd is rond een actualiteitsbericht. Denk verder ook aan het gebruik van de etappes uit de *Tour de France* om de verschillende reliëfvormen in het landschap te karakteriseren, of waarom niet het wereldgradennet inoefenen aan de hand van de tour van Ariane Grande of ander tieneridool? Ook dit is immers actualiteit – voor leerlingen althans! Denk dus ook aan **actualiteitsberichten uit de sportwereld, showbizz en muziekwereld**, en betrekt ook **spektakelnieuws** in je les.

Ook **educatieve organisaties** bieden inspiratie. Zo reikt *Djapo* een stappenplan met concrete voorbeelden aan om een actueel thema te behandelen in de les, volgens de technieken van systeemdenken, creatief denken of filosoferen. Ook *Studio Globo* biedt lespakketten rond actuele thema's aan. Uitgewerkte actualessen zijn ook te vinden op KlasCement en <http://users.telenet.be/actualiteitslessen/>.

Goede bronnen voor actualiteit relevant voor de les 'Natuur, ruimte en techniek' zijn:

- Kranten zoals *De Morgen*, *De Standaard* en *NRC Handelsblad*
- Tijdschriften zoals *Knack*, *MO**, *Glo.be*, *Science Connection*, *Eos*, *National Geographic*, *DeWereldMorgen* en *OneWorld Magazine*
- Nieuwsdiensten zoals *VrtNWS*, *VTM Nieuws*, *Karrewiet* en *NOS*
- Websites zoals *EarthWeek* en *Geobronnen*
- Reportages van *Broederlijk Delen*, *Oxfam* en *11.11.11*

Let wel, niet alle bronnen of actualiteitsberichten zijn even geschikt voor elke klasgroep. Zo zijn vaak enkel bronnen met een beknopt en eenvoudig taalgebruik geschikt voor leerlingen van de eerste graad.

Ondersteun daarom de leerlingen bij eventuele taalbarrières of bewerk de actualiteitsberichten.